

УДК 328:342.23

ДУАЛІЗМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ПРИРОДА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Д. Ч. Іманбердієв,
доктор наук з державного управління,
професор кафедри парламентаризму та політичного менеджменту,
Національна академія державного управління при Президентові України

Робота присвячена дослідженню дуалізму виконавчої влади в Україні, його природи та місця в системі поділу державної влади. У статті проаналізовано причини слабкості виконавчої влади у проведенні реформ в Україні, а також шляхи її посилення. Робиться висновок, що розпочата конституційна реформа в Україні має об'єктивні передумови та повинна бути спрямована на подолання дуалізму й підвищення ролі виконавчої влади, на наближення системи державної влади до європейських стандартів права і демократії.

Ключові слова: державна влада, державне правління, виконавча влада, дуалізм виконавчої влади, державно-владні повноваження, уряд, конституційне реформування.

D. C. Imanberdiev,
doctor of science of Public Administration,
professor of the department of Parliamentarism and Political management,
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

DUALISM EXECUTIVE POWER IN UKRAINE: THE NATURE AND WAYS TO OVERCOME

Work is devoted to the dualism of the executive power in Ukraine, its nature and its place in the system of separation of powers. Substantiates the author's approach to the definition of «dualism» of executive power in the constitutional system of government. The paper analyzes the shortcomings of the executive power in Ukraine, as well as the main ways of its improvement. It is concluded that the constitutional reform in Ukraine has objective prerequisites and is aimed at increasing the role of the executive, facilitating the approximation of state power to the European standards of law and democracy.

Key words: state authority, state system form, executive authority, dualism of the executive authority, state-imperious authority, the constitutional reforming.

Д. Ч. Иманбердиев,
доктор наук государственного управления,
профессор кафедры парламентаризма и политического менеджмента,
Национальная академия государственного управления при Президенте Украины

ДУАЛИЗМ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ В УКРАИНЕ: ПРИРОДА И ПУТИ ЕГО ПРЕОДОЛЕНИЯ

Работа посвящена исследованию дуализма исполнительной власти в Украине, ее природы и места в системе разделения государственной власти. В статье анализируются причины слабости исполнительной власти при проведении реформ в Украине, а также основные пути ее усиления. Делается вывод, что начатая конституционная реформа в Украине имеет объективные предпосылки, должна быть направлена на преодоление дуализма и повышения роли исполнительной власти, на приближение системы государственной власти к европейским стандартам права и демократии.

Ключевые слова: государственная власть, государственное управление, исполнительная власть, дуализм исполнительной власти, государственно-властные полномочия, правительство, конституционная реформа.

Актуальність теми дослідження. Дослідження дуалізму виконавчої влади в системі поділу влади в умовах конституційних реформ в Україні становить значний науковий інтерес і має практичне значення для сучасного державного будівництва.

Такий інтерес зумовлено тим, що одним із напрямів свого розвитку Україна визначила вхо-

дження до Європейського Союзу з метою створення правової європейської держави з високим рівнем життя, культури та демократії. У свою чергу, політична, правова і соціальна інтеграція в Євросоюз може бути досягнута тільки в результаті набуття нових якісних характеристик у всіх названих сферах, які неможливо досягти без все-

© Іманбердієв Д. Ч., 2015

бічного вдосконалення механізму державної влади взагалі, а виконавчої влади зокрема.

Практичне значення зумовлено, насамперед, характеристикою процесів, які супроводжують становлення сучасної, незалежної державності в Україні у процесі проведення відповідальних реформ. Від успіху конституційних реформ, становлення системи владних відносин внаслідок подолання дуалізму виконавчої влади залежить здатність нової української державності відповісти на виклики часу і сформувати такий державний механізм, який забезпечить розвиток суспільства на демократичних принципах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У багатьох країнах не припиняються пошуки законодавчої моделі устрою виконавчої влади на основі принципу поділу влади. Про це свідчать наукові дискусії і проведення численних досліджень [1; 2; 3; 4] у галузі державного управління, юриспруденції, політології, соціології та філософії.

В Україні призначення, особливості виконавчої влади та інституту Президента, їх місце в механізмі поділу державної влади досліджували В.Б.Авер'янов [5], О.Ф.Андрійко [5], О.М.Бабич [6], Ю.П.Бітяк [5], Т.М.Кравцова [7], О.Д.Крупчан [8], А.А.Коваленко [9], І.Б.Коліушко [10], Р.С.Мартинюк [11; 12; 13], Р.Михеєнко [14], Н.Р.Нижник [15; 16], М.І.Ославський [17], Є.В.Перегида [18], В.М.Скрипнюк [19], О.В.Хоменко [20], В.М.Шаповал [21], Я.М.Журба [22] та ін. Однак дослідженню конституційної природи дуалізму виконавчої влади та шляхів її подолання, відповідальності перших керівників країни за проведені реформи присвячено не так багато наукових робіт [2; 12; 13; 22].

У своїх роботах згадані автори досліджували науково-теоретичні основи та питання функціонування виконавчої влади, концепції адміністративної реформи в Україні, питання законодавчого забезпечення повноважень, організації та діяльності органів виконавчої влади, у тому числі проблематику статусу державних політичних діячів, питання державної служби та адміністративно-процедурних відносин у виконавчій владі, функціонально-компетенційні зв'язки і кадрові повноваження Президента України та виконавчої влади, особливості організації виконавчої влади на центральному й місцевому рівнях, проаналізували співвідношення понять «державне управління» і «виконавча влада», висвітлювали зарубіжний досвід діяльності органів виконавчої влади.

Метою статті є дослідження природи дуалізму виконавчої влади на підставі принципу поділу державної влади. Своєчасність і необхідність нау-

кового аналізу виконавчої влади підтверджується конституційною реформою, розпочатою в Україні [23], важливим наслідком якої повинна стати суттєва зміна статусу виконавчої влади і водночас статусу Президента та Прем'єр-міністра.

Виклад основного матеріалу. Європейський курс, взятий Україною, на побудову правової європейської держави потребує реформування всіх інститутів держави і суспільства. Сучасний стан функціонування гілок влади характеризується тим, що рівень їх організуючого впливу на суспільні процеси не відповідає потребам динамічного розвитку громадянського суспільства, формуванню сталого розвитку держави із соціально орієнтованою ринковою економікою. В чому причина? У недосконалоості законодавчої, судової та виконавчої влади або їх неефективній взаємодії? У проблемі системи управління державою або недосконалоості структури державного управління? Що знижує здатність держави ефективно проводити реформи в країні, що порушує режим законності? Однією з причин появи кризових явищ у державному управлінні є недоліки, недосконалоості правового регулювання функціонування гілок влади, особливо виконавчої. Прийнято вважати, що принцип поділу влади, будучи основою функціонування державного апарату, виконує роль політико-правового балансу, що забезпечує гармонійну взаємодію вищих органів законодавчої, виконавчої та судової влади між собою. Це багато в чому сприяє стабілізації конституційних відносин, що виникають у процесі здійснення публічної влади. За весь період незалежності Української держави так і не було сформовано належної конституційної бази організаційних, функціональних статусів Президента і Прем'єр-міністра України для створення ефективної та відповідальної виконавчої влади в країні [24]. Досі не розв'язано проблему дуалізму виконавчої влади. Дуалізм (від лат. dualis – двоїстий) – явище, що має місце в республіках змішаного типу, де існують всенародно обраний президент і відповідальний перед парламентом уряд [25]. За дуалізму виконавчої влади виконавча влада «роздвоюється»: президент і його адміністрація – з одного боку, прем'єр-міністр і уряд – з другого, особливо, коли президент і прем'єр-міністр належать до конкуруючих політичних сил. Свідченням цього є результати всенародних виборів Президента України та народних депутатів до Верховної Ради України, які пройшли в 2014 р. [26].

Державна влада, будучи суттю народної влади і різновидом суспільного інституту, – складне, багатопланове й суперечливе явище. Якщо

в рамках юридичної науки доцільно приділити основну увагу дослідженню державної влади як сукупності державно-владних повноважень, то в рамках науки державного управління варто працювати над удосконаленням системи і методів управління державою для проведення реформ у країні. Державна влада і державне управління – явища одного роду, але не тотожні та тісно взаємопов'язані. У широкому сенсі державне управління є проявом, процесом і механізмом реалізації державної влади. Воно здійснюється всіма гілками влади, хоча пріоритет у здійсненні державного управління належить передусім виконавчій владі. Державна влада відповідно до ст. 6 Конституції України здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову [24]. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених у Конституції нормах і відповідно до законів України.

Більшість конституцій країн формально наділяють виконавчою владою главу держави – у парламентських республіках і монархіях, у президентських республіках або уряд – у республіках змішаного типу. Насправді в парламентських монархіях і республіках виконавча влада повністю належить уряду, в дуалістичних монархіях – монарху спільно з урядом, у республіках змішаного типу і президентських республіках здійснення виконавчої влади відбувається під керівництвом і контролем глави держави (президента) [27].

Ураховуючи окремі ідеї про поділ державних органів та їх функцій, які висловлювалися ще античними мислителями і були висвітлені в працях представників політико-правової думки середньовіччя, констатується, що теорія поділу влади як самостійна і цілісна політична та державно-правова доктрина сформувалася в період буржуазних революцій XVII–XVIII ст. Призначення виконавчої влади зводилося виключно до виконання рішень, прийнятих законодавчою владою. Необхідно підкреслити, що поділ державної влади не може бути зведений тільки до звичайного поділу праці щодо здійснення управління суспільством, країною. Метою поділу державної влади є насамперед запобігання її узурпації, а метою поділу праці – підвищення ефективності роботи державного апарату. Принцип поділу влади – це ідеальна конструкція в теорії держави та права, динамічне явище, що демонструє різні варіанти його реалізації. Як результат, у сучасних умовах функції виконавчої влади не зводяться лише до виконання законів. У сучасних державах починає переважати «м'яка» модель поділу державної влади, особливо у взаєминах виконавчої

та законодавчої гілок влади, коли відбувається фактичне взаємопроникнення, втручання у сфери діяльності всіх гілок державної влади.

У державах, де президент обирається парламентом, як правило, він не розпоряджається реальною виконавчою владою. Повноваження такого президента здійснюються за згодою та ініціативою уряду за винятком суто представницьких обов'язків. Як і в парламентських монархіях, у більшості парламентських республік головним носієм виконавчої влади виступає уряд, вирішальні повноваження з формування якого належать парламенту. Відповідальність уряду реалізується шляхом висловлення йому вотуму недовіри або відмови в довірі парламентом. Відповідальність перед парламентом може бути солідарною (весь уряд йде у відставку, навіть якщо недовіру висловлено тільки одному міністру), а також індивідуальною (іде у відставку тільки той міністр, якому висловлено недовіру).

Уряд очолюється прем'єр-міністром, який найчастіше є лідером партії (блоку) парламентської більшості. В останні десятиліття роль глави уряду значно підвищилася: він уже не просто перший серед рівних, а особа, яка визначає політику уряду, ключова політична фігура. Виділяються такі види урядів:

- однопартійний;
- коаліційний;
- національної єдності;
- технічний та ін.

За парламентарної демократії спостерігається істотне переплетення виконавчої та законодавчої гілок влади. Ефективність взаємодії досягається за рахунок узгодженості дій, яка може бути досягнута між парламентом і урядом, її демократичний характер зумовлений механізмом формування уряду. Водночас в умовах політичної нестабільності ефективність діяльності уряду істотно знижується.

У президентських республіках президент розглядається як найважливіший носій виконавчої влади, яка здійснюється ним одноосібно або разом з урядом. Він, як правило, обирається окремо від парламенту і є главою держави. Це ще більше посилює його повноваження і підкреслює його незалежність і самостійність по відношенню до інших державних інститутів. Найчастіше президентом стає лідер партії, що перемогла на президентських виборах, із числа членів якої і формується уряд. За президентської моделі не існує інституту парламентської відповідальності органів виконавчої влади. Тут механізмом контролю є вибори. Однак і виконавча влада не володіє

правом дострокового розпуску парламенту і призначення позачергових парламентських виборів. Парламенти наділені реальними повноваженнями щодо здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади.

Особливий інтерес становлять принципи функціонування механізму виконавчої влади в суперпрезидентських республіках (наприклад Білорусія, Казахстан, Киргизія, Росія, Узбекистан та ін.), де парламент не є хоч скільки-небудь реальним обмежувачем повноважень президента. Система органів виконавчої влади являє собою структуровану сукупність органів державної влади, засновану на принципах субординації, підпорядкованості та відповідальності відповідно до Конституції. Разом з тим очевидно, по-перше, що виконавча влада не окреслюється діяльністю тільки вищого колегіального органу виконавчої влади. Крім апарату уряду, виконавчу владу здійснюють і інші міністерства, агентства, служби, комісії, прокуратура та ін. По-друге, до числа органів, що здійснюють виконавчу владу, слід також віднести і президента. Дотепер конституційне положення президента в системі вищих органів державної влади залишається дискусійним. Одні стверджують, що президент виступає в ролі арбітра в системі вищих органів державної влади, інші наголошують на існуванні самостійної президентської гілки влади. Для моделі влади в таких країнах характерним є чітке розмежування гілок державної влади. За умови належного рівня політичної культури ця модель створює умови для досить стабільного функціонування державного механізму. Водночас відсутність у парламенту повноважень змістити голову виконавчої влади з політичних мотивів, а у президента – розпустити парламент роблять обидві гілки влади нездатними вирішити політичний конфлікт, заснований на взаємному протистоянні.

Здавалося б, подолання недоліків обох класичних форм державного правління і синтез їх позитивних рис все частіше реалізується в рамках так званої «змішаної моделі», як прийнято називати таку форму державного правління, що сполучає в собі елементи і парламентської, і президентської республік [13; 26]. Іноді її називають напівпрезидентською, проте доцільніше виділяти парламентсько-президентську і президентсько-парламентську республіки залежно від того, яка гілка влади займає пріоритетне становище при формуванні уряду і як розподілено виконавчу владу між президентом і урядом. Глава держави тут не обов'язково є одноосібним носієм виконавчої влади, а часто розділяє ці повноваження з

прем'єр-міністром, який очолює уряд, як у Киргизькій Республіці, так і в Україні.

Отже, виникає подвійна структура (дуалізм) виконавчої влади з двома лідерами. Президент юридично не належить до жодної з гілок влади, наділений значними повноваженнями. До загальних повноважень президента, що знаходять конкретний прояв у всіх інших його функціях, належить втілення ідеї національної єдності, наступності державної влади. Президент проголошується також гарантом національної незалежності і територіальної цілісності, а іноді й своєрідним арбітром, координує діяльність державних органів.

Право глави держави на призначення міністрів і керівництво роботою уряду має більш обмежений характер у парламентських республіках, ніж у президентських, оскільки уряд тут формується з урахуванням розстановки партійних сил у парламенті, а його главою є не президент, а прем'єр-міністр. У змішаних республіках глава держави зазвичай призначає на посаду прем'єр-міністра одного з лідерів партії (блоку партій), що перемогла на парламентських виборах, а з його ініціативи – решту міністрів. Для більшості змішаних республік характерною є подвійна відповідальність уряду – перед президентом і перед парламентом. У таких республіках глава держави може розпустити парламент і за своєю ініціативою.

У розглянутій моделі республік спостерігається менш чітке (ніж у президентській) розмежування виконавчої та законодавчої гілок влади і посилення (порівняно з парламентською) виконавчої гілки влади. Перевагою змішаної форми є поєднання стабільності президентського посту та відповідальності уряду перед парламентом, недоліком – складність поділу виконавчих повноважень між президентом і прем'єр-міністром. У країнах зі слабкими демократичними традиціями це призводить до посилення ролі президента, розбалансованості в діях виконавчої та законодавчої гілок влади.

Дуалістична природа виконавчої влади, закладена в конституційно-правових нормах, дає змогу нам виділити три моделі співвідношення президентських і урядових повноважень, які можуть бути використані в державному управлінні. Ці моделі можна умовно позначати таким чином:

«сильний прем'єр-міністр – слабкий президент»;

«сильний президент – слабкий прем'єр-міністр»;

«сильний прем'єр-міністр – сильний президент» або навпаки, «сильний президент – сильний прем'єр-міністр».

Звертаємо увагу на те, що така правова конструкція передбачає можливість використання будь-якої із вищевказаних моделей у багатьох конституціях країн без зміни самого тексту конституції, наприклад у Вірменії, Азербайджані, Білорусі, Казахстані, Киргизії, Росії, Таджикистані, Узбекистані, Україні. Так, при президентах названих країн прем'єр-міністри фактично здійснюють функції адміністративного керуючого (за винятком України сьогодні), що забезпечує реалізацію президентської політики. Президент може в будь-який час змістити неугодного йому прем'єр-міністра, йому дістається роль «невдахи» у разі провалу політичного курсу, що проводиться, по суті, самим президентом.

Сучасну модель взаємовідносин Прем'єр-міністра України, з одного боку, і Президента України – з другого можна охарактеризувати в моделі «сильний Прем'єр-міністр – сильний Президент». Для цієї моделі характерна певна самостійність обох ключових політичних фігур. Стався своєрідний розподіл повноважень у рамках внесення і змін у конструкцію Конституції 1996 р. Стала чітко простежуватися політична самостійність сильного Прем'єр-міністра як глави Кабінету Міністрів України. А.Яценюк як сильний Прем'єр-міністр неодноразово представляв інтереси Української держави в міжнародних відносинах (що було виключено в діяльності попередніх прем'єр-міністрів) і самостійно керує роботою Кабінету Міністрів. На наше переконання, вибір тієї чи іншої моделі взаємовідносин Президента та Кабінету Міністрів залежить від політичної волі обраного Президента, від співвідношення політичних сил і від його впливу на систему вищих органів державної влади України. Вважаємо, що назріла потреба конкретизувати і таким чином розмежувати повноваження і функції Президента та Прем'єр-міністра у сфері виконавчої влади, щоб уникнути можливості здійснення їх як главою держави, так і главою Кабінету Міністрів. Дублювання повноважень керівників вищих органів державної влади в остаточному підсумку призводить до їх дисбалансу поділу влади, зосередження значного обсягу влади в руках глави держави і втрати відповідальності обох структур. Парламент України в нинішньому складі не в змозі справляти будь-який вплив як на виконавчу владу в цілому, так і на Президента зокрема. Позначається відсутність реальних важелів впливу на функціонування виконавчої влади, наприклад можливість здійснення парламентом контрольних повноважень за діяльністю Кабінету Міністрів і Президента України. Прикладом подібного дуа-

лізму виконавчої влади можуть служити ситуації у Франції 1986–1988 рр., в Україні 2006–2009 рр.

5 липня 1991 р. шляхом доповнення Конституції УРСР 1978 р. було введено посаду Президента України. З моменту введення цієї новели Україна отримала риси парламентсько-президентської республіки, а не парламентської, якою була раніше. 8 червня 1995 р. прийнято Конституційний договір, за аналізом якого можна зробити висновок про перевагу у формі президентського правління. Нова Конституція України 28 червня 1996 р. закріпила модель змішаної (президентсько-парламентської) республіки. Вона визначила Президента главою держави, що дало підстави говорити про нього як про уособлення держави і державної влади в цілому, а не який-небудь з її гілки. Відповідно до ст. 113 Конституції вищим органом виконавчої влади в Україні є Кабінет Міністрів.

Статус Президента визначено Конституцією України. Президент України (ст. 102) є главою держави і виступає від імені держави. Він не може мати інший представницький мандат, обіймати посаду в органах державної влади. Президент України здійснює державну владу як глава держави, домінуючи над законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади. Президент визначає внутрішню і зовнішню політику відповідно до Конституції та законів, він не входить організаційно в систему будь-якої гілки державної влади. Проте основна питома вага повноважень і їх характер дають змогу віднести його також до «особливих суб'єктів» виконавчої влади. У галузі виконавчої влади Президент наділений широкими повноваженнями, які поширюються на всю сферу державного управління. Відповідно до Конституції (ст. 102–112) і законами він визначає внутрішню і зовнішню політику країни, створює органи виконавчої влади, визначає зміст і найважливіші напрями діяльності її системи. Президент призначає (за згодою Верховної Ради) і зміщує Прем'єр-міністра, призначає і зміщує всіх членів Кабінету Міністрів. Президент вправі скасовувати акти Кабінету Міністрів.

Статус Прем'єр-міністра України визначається Конституцією України (у ст. 113–120). Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді. Кабінет Міністрів України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України. Персональний склад Кабінету Міністрів України призначається Пре-

зидентом України за поданням Прем'єр-міністра України.

Органи виконавчої влади займають особливе місце в системі державної влади. Це найчисленніша з числа організацій група суб'єктів адміністративного права. Орган виконавчої влади – це організація, яка, будучи частиною державного апарату, має свою структуру, компетенцію, адміністративно-територіальний масштаб діяльності. Вона утворена відповідно до законодавства, наділена правом виступати за дорученням держави, покликана в порядку виконавчої і розпорядчої діяльності здійснювати повсякденне керівництво господарською, соціально-культурною, адміністративно-політичною сферами, займатися міжгалузевим управлінням. Адміністративно-правовий статус органів виконавчої влади визначається Конституцією та законами України.

Питання про те, чи входить Президент у систему органів виконавчої влади, у науковій літературі є дискусійним. Невизначеність правового статусу Президента в системі поділу влади породжена ст. 102 і 106 Конституції України, які не відносять Президента до жодної з гілок державної влади. Відповідно до цієї точки зору, він розглядається тільки як глава держави, що стоїть «над усіма гілками» влади, і як гарант усіх конституційних інститутів. Вважається, що Президент як глава держави має повноваження виконавчої влади, але не входить у систему її органів. Відповідно до принципу поділу влади законодавча влада належить парламенту, судова – судам, виконавча – Уряду. А Президент наділений особливою формою влади – президентською. Потрібно підкреслити, що нині в науковому середовищі висловлюються пропозиції про виділення поряд із традиційними гілками влади (законодавча, виконавча та судова) установчої, прокурорської, виборчої, фінансово-банківської, контрольної, президентської [3].

Таким чином, навіть цей не повний перелік повноважень Президента у сфері виконавчої влади на сьогодні дає підстави вважати реальною главою виконавчої влади в Україні саме Президента, а не Прем'єр-міністра (формально, так). Чому? Тому, що вказівки Президента з усіх питань державного управління обов'язкові для Кабміну. Самостійність і незалежність Уряду в керівництві державною адміністрацією допустима лише в тих межах і до тих пір, поки його курс відповідає програмним установкам Президента і визначеним ним напрямом внутрішньої і зовнішньої політики. Отже, в існуючій моделі державної влади

в Україні є низка недоліків: по-перше, аналіз повноважень Президента дає підстави говорити про нього фактично як про главу виконавчої влади і, по-друге, існує дисбаланс між його повноваженнями і відповідальністю.

Перспективи подальших досліджень. Висвітлені проблеми взаємовідносин законодавчої та виконавчої гілок влади свідчать про необхідність змін у структурі механізму насамперед виконавчої влади та вдосконалення порядку її формування. Отже, актуальним є конституційне реформування, метою якого є підвищення ефективності та посилення демократичного характеру механізму української влади в цілому, і виконавчої влади зокрема. Таким чином, владні повноваження, здійснювані Президентом, з одного боку, і повноваження, що виконуються Кабінетом Міністрів, – з другого, за певної моделі поділу праці між главою держави і вищим виконавчим органом в сукупності дають підстави говорити про дуалістичну природу виконавчої влади.

Висновки

1. Дослідження особливостей закріплення принципу поділу влади в Конституції України 1996 р., конституційного положення щодо повноважень Президента як глави держави, з одного боку, і Прем'єр-міністра – з другого, дає підстави дійти висновку, що виконавча влада має дуалістичну природу. Президентські повноваження у сфері виконавчої влади дають змогу говорити про його фактичне керівництво державою.

2. Державне управління здійснюється всіма гілками влади, але пріоритет в організації і відповідальності за стан функціонування суспільства та розвиток держави покладається передусім на виконавчу гілку влади. Також функції публічного управління, проведення державної політики та реформ є основними для виконавчої влади. Поряд з тим, що виконавча влада має політичну функцію, завданням якої є визначення кола державних програм, що потребують першочергового вирішення, главою виконавчої влади повинен бути всенародно обраний Президент країни.

3. Конституційне реформування в Україні має об'єктивні передумови, спрямоване на підвищення ролі та відповідальності виконавчої влади, сприяє наближенню системи державної влади до європейських стандартів демократії і права.

4. Ліквідація дуалізму виконавчої влади може бути здійснена з внесенням змін до Конституції України.

Список використаних джерел

1. Іманбердієв Д. Система державного управління Киргизької Республіки у світлі конституційної реформи / Досаали Іманбердієв // Вісн. НАДУ. – 2011. – № 4. – С. 286–292.
2. Іманбердієв Д. Ч. О дуалізме исполнительній влади в Киргизстані / Д. Ч. Іманбердієв // Завдання державного, регіонального та муніципального управління в контексті нових реалій національного розвитку : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 6 квіт. 2012 р. – К. : АМУ, 2012. – С. 186–188.
3. Разделение властей в современной России: проблемы и перспективы : материалы Всерос. науч.-практ. конф. 21–22 октяб. 2008 г. / под ред. М. С. Матейковича. – Тюмень : ТГУ, 2008.
4. Потапова О. В. Исполнительная власть в зарубежных странах: сравнительный анализ // Проблеми законності : респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2004. – Вип. 68. – С. 169–177.
5. Виконавча влада і адміністративне право / В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяк та ін. ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Видавн. Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с. – (Серія наук. вид. «Адм.–прав. реформа в Україні»).
6. Бабич О. М. Виконавча влада та її місце в системі державної влади / О. М. Бабич // Держава і право : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. – 2010. – Вип. 50. – С. 287–294.
7. Кравцова Т. М. Виконавча влада і проблеми регуляторної політики в Україні : монографія / Т. М. Кравцова. – Суми : Мрія, 2007. – 194 с.
8. Крупчан О. Д. Органи виконавчої влади: питання компетенції : монографія / О. Д. Крупчан. – К. : КНЕУ, 2012. – 255 с.
9. Коваленко А. А. Виконавча влада в сучасних умовах: проблеми розвитку / А. А. Коваленко // Держава і право : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. – 2002. – Вип. 18. – С. 383–390.
10. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні / І. Б. Коліушко ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К. : Факт, 2002. – 259 с.
11. Мартинюк Р. С. Виконавча влада в системі поділу влади в Україні / Р. С. Мартинюк // Держава і право : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. – 2005. – Вип. 28. – С. 662–668.
12. Мартинюк Р. С. Компетенційний дуалізм виконавчої влади: державно-правовий досвід П'ятої Французької Республіки та України / Р. С. Мартинюк // Право України. – 2011. – № 1. – С. 200–208.
13. Мартинюк Р. С. Україна – змішана республіка? / Р. С. Мартинюк // Вибори та демократія. – 2012. – № 1 (31). – С. 73.
14. Михеєнко Р. Виконавча влада і конституційні статуси Президента України та Кабінету Міністрів України / Р. Михеєнко // Право України. – 2000. – № 8. – С. 24–28.

References

1. Imanberdiev D. Visn.NADU [Bulletin of NAPA], 2011, No.4, p. 286–292
2. Imanberdiev D. Zavdannia derzhavnogo, regionalno-go ta munitsypalnogo upravlinnia v konteksti novykh realij natsionalnogo rozvytku: materialy shchorich. nauk.-prakt.konf. za mizhnar.uchastiu [Tasks of state, regional and municipal management in the context of new realia of national development: materials of annual scientific-practical conference with international participants], Kiev, AMU, 2012, p. 186–188
3. Razdelenie vlastej v sovremennoj Rossii: probley i perspektivy: Materialy Vserossijskoj nauchno-prakticheskoy konferentsii [Division of power in modern Russia: problems and perspectives: Records of scientific and practical conference held in Russia], October 21 – 22, 2008/ edited by Matejkovych M.S., Tiumen, TGU, 2008
4. Potapova O.V. Probl.zakonnosti: resp.mizhvidom. nauk.zb [Probl.of legacy: scientific records]/ edited by V.Ja. Tatsii, Kharkiv, National Law Academy in Ukraine, 2004, vol.68, p.169–177
5. Averianov V.B., Andrijko O.F., Bytiak Ju.P., Kizima N.V., Kovalenko V.L., Vykonavcha vlada i administratyvne pravo [Executive power and administrative law], Kiev, In-Jure Publishing House, 2002, 668 p.
6. Babych O.M. Derzhava i pravo. Juryd. i polit.nauky: zb.nauk.pr. [State and Law. Legal and Political Sciences: scientific works], 2010, vol.50, p.287–294
7. Kravtsova T.M. Vykonavcha vlada i problem reguliatornoi polityky v Ukraini: monografija [Executive power and problems of regulatory politics in Ukraine: monography], Sumy, Mria, 2007, 194 p.
8. Krupchan O.D. Organy vykonavchoi vlady: pyttannia kompetentsii: monografija [Bodies of executive power: problem of competence: monography], Kiev, KNEU, 2012, 255 p.
9. Kovalenko A.A. Derzhava i pravo. Juryd.i polit.nauky: zb.nauk.pr. [State and power. Legal and polit.sciences: scientific works], 2001, vol.18, p. 383–390
10. Koliushko I.B. Vykonavcha vlada ta problem administratyvnoi reform v Ukraini [Executive power and problems of administrative reform in Ukraine], Kiev, Fact, 2002, 259 p.
11. Martyniuk R.S. Derzhava i pravo. Juryd.i polit.nauky: zb.nauk.pr. [State and power. Legal and polit.sciences: scientific works], 2005, vol.28. p. 662–668
12. Martyniuk R.S. Pravo Ukrainy [Right of Ukraine], 2011, No.1, p. 200-208
13. Martyniuk R.S. Vybory ta demokratia [Elections and democracy], 2012, No.1(31), p.73
14. Mykheenko R. Pravo Ukrainy [Right of Ukraine], 2000, No.8, p. 24–28
15. Vykonavcha vlada v Ukraini: navch.posib./ edited by: N.R. Nyzhnyk, Kiev, 2001, 127 p.
16. Nyzhnyk N.R. Vykonavcha vlada v Ukraini: reformuvannia ta perspektyvy: monografija, Poltava: PUET, 2012, 143 p.

15. Виконавча влада в Україні : навч. посіб. / ред. : Н. Р. Нижник ; Укр. акад. держ. упр. при Президентіві України. – К., 2002. – 127 с.
16. Нижник Н. Р. Виконавча влада в Україні: реформування та перспективи : монографія / Н. Р. Нижник, І. О. Кульчій, О. В. Муза ; Укоопспілка, ВНЗ «Полтав. ун-т економіки і торгівлі Укоопспілки». – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 143 с.
17. Ославський М. І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади : навч. посіб. / М. І. Ославський. – К. : Знання, 2009. – 216 с.
18. Перегуда Є. В. Виконавча влада України. Політико-правові аспекти модернізації : монографія / Є. В. Перегуда. – К. : Логос, 2013. – 405 с.
19. Скрипнюк В. М. Виконавча влада в Україні і права людини: теорія і практика взаємодії / В. М. Скрипнюк // Правова держава. – 2009. – Вип. 20. – С. 195–202.
20. Хоменко О. В. Виконавча влада: соціально-правова природа, особливості : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Хоменко О. В. ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2005. – 20 с.
21. Шаповал В. М. Виконавча влада в розвинутих країнах (конституційно-правовий аспект) : навч. посіб. / В. М. Шаповал ; Укр. акад. держ. упр. при Президентіві України. – К. : Вид-во УАДУ, 1996. – 60 с.
22. Журба Я. М. Дуалізм в організації виконавчої влади: спроба порівняльно-правового аналізу / Я. М. Журба // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2011. – № 3. – С. 131–134.
23. Гройсман В. Децентралізація не ослабить Україну [Електронний ресурс] / В. Гройсман. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua>
24. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верхов. Ради України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30.
25. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. Т. 1: Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В. М. Князев (співголова), І. В. Розпунтенко (співголова) та ін. – 2011. – 748 с.
26. Режим доступу : <http://vibori.in.ua/novosti/politika>
27. Маклаков В. В. Конституционное право зарубежных стран / В. В. Маклаков. – М., 2006. – 576 с.
28. Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2006 : монографія / за ред. О. С. Власюка. – К. : НІСД, 2006. – 576 с.
17. Oslavsky M.I. Vykonavcha vlada v Ukraini: organizatsijno-pravovi zasady: navch.posib. [Executive power in Ukraine: regulatory and legal aspects: manual], Kiev, Znannia, 2009, 216 p.
18. Pereguda Je.V. Vykonavcha vlada Ukrainy. Polityko-pravovi aspekt modernizatsii: monografia [Executive power of Ukraine: political and legal aspects of modernization: monography], Kiev, Logos, 2013, 405 p.; bibliography: p. 349–405
19. Skrypniuk V.M. Pravova derzhava [Legal state], 2009, vol.20, p. 195–202.
20. Khomenko O.V. Vykonavcha vlada: sotsialno-pravova pryroda, osoblyvosti: avtoref.dysk... kand.juryd.nauk: 12.00.01 [Executive power: social and legal nature: features....abstract of thesis of PhD in Sciences: 12.00.01], Jaroslav Mydry National law academy of Ukraine, Kharkiv, 2005, 20 p.
21. Shapoval V.M. Vykonavcha vlada v rozvynutykh krainakh (konstytutsijno-pravovy aspekt) [text]: navch posibnyk [Executive power in developed countries (constitutional an legal aspect) [text]: manual], Ukrainian Academy of Public Administration, the President of Ukraine, Kiev, UADU Publishing house, 1996, 60 p.
22. Zhurba Ja.M, Chasopys Kyivskogo universytetu prava [Kiev law university Almanac], 2011, No.3, p.131–134.
23. Groisman V. Decentralizatsia ne oslabit Ukrainu [Decentralization won't weaken Ukraine], available at: <http://www.pravda.com.ua>
24. Constitution of Ukraine Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine journal], 1996, No. 30
25. Kovbasiuk Ju.V. Entsiklopedia derzhavnogo upravlinnia: u 8 t. [Encyclopedia on Public administration: in 8 vol.], Nat.acad.of public administration under the President of Ukraine, edit. Ju. Kovbasiuk (Head) and others, Kiev, NAPA, 2011, vol.1 Theory of public administration, 2011, 748 p.
26. available at: <http://vibori.in.ua/novosti/politika>
27. Maklakov V.V. Konstitusionnoe pravo zarubezhnykh stran [Constitutional Law of foreign countries], Moscow, 2006, 576 p.
28. Ukraina: Strategichni priorytety. Analitichni otsinky – 2006: monografia [Ukraine: Strategic priorities. Analytical estimations – 2006: monography]/ edited by O.S. Vlasiuk, Kiev, Nisd, 2006, 576 p.